

Caroline

Én af Danmarks første lystbåde

Carolines genopståen på Hobro Værft

Historien om sejlbåden *Caroline* fra 1866 er på mange måder bemærkelsesværdig, og den resulterede i 2017 i et spændende samarbejde mellem Lystfartøjsmuseet, Foreningen Carolines Venner og Maritimt Kulturcenter Mariagerfjord. Foreningen Carolines Venner havde siden 2006 knoklet for at realisere drømmen om at bygge en kopi af den berømte båd fra 1866. Det frivillige arbejde foregik i en hal ved Odder, men i 2016 blev Caroline overflyttet til Hobro Værft. Værftet er et af Danmarks ældste fungerende træskibsværfter, og arbejdet kom nu på professionelle hænder.

Da hele Danmarks træskibsflåde i pinsen 2017 skulle mødes til træskibstræf på Mariager Fjord, var det en oplagt anledning til at dele historien om *Caroline* med et bredere publikum. Hobro Værft – der danner rammen om Maritimt Kulturcenter Mariagerfjord – inviterede alle interesserede indenfor i *Carolines* værksted. Samtidig slog Lystfartøjsmuseet dørene op for en lille særudstilling om *Carolines* fascinerende historie. I forbindelse med festlighederne på Hobro Havn under træskibstræffet, kunne man dermed opleve både historien og det gamle maritime håndværk forenet i den fascinerende fortælling om *Caroline* i fortid og fremtid.

Skibsbygmester E.C. Benzon

Sejlbåden *Caroline* fra 1866 var ét af Danmarks allerførste lystfartøjer. Bygmesteren var Eggert C. Benzon, der var én af sin tids mest kyndige og innovative skibskonstruktører. Benzon havde uddannet sig på Søetatens Konstruktionskammer på

*Den unge skibsbygmester
Eggert C. Benzon på dækket
af en af sine første både.
Foto: M/S Museet for Søfart*

Holmen i København, og efter at have arbejdet på flere af Europas førende værfter etablerede han sig i 1848 som skibsbygmester i Nykøbing Falster.

Under sin læretid på Holmen var Benzon bl.a. blevet uddannet i at bygge skibe efter en konstruktionstegning. Denne teknik muliggjorde, at man via tegningerne kunne beregne skibets lasteevne, stabilitet og tømmerforbruget til konstruktionen. Hvor skibsbyggere i provinsen tidligere havde bygget ”på klamp” – det vil sige, at mesteren brugte sin erfaring til at bygge skibet på øjemål – blev Benzons værft et af de første, der indførte den nye banebrydende teknik.

Allerede året efter etableringen af værftet søsatte den 23-årige skibsbygmester sit første skib, og han blev hurtigt så velanskrevet, at han blandt andet fik bestilling på en række jagter til krydstoldvæsenet. Han interesserede sig for fart og elskede at eksperimentere. Han byggede i 1854 sin første lystbåd, og i 1866 bestilte hans bror, Christian Bøje Benzon, en lystkutter, der var inspireret af de tidlige engelske lystbåde.

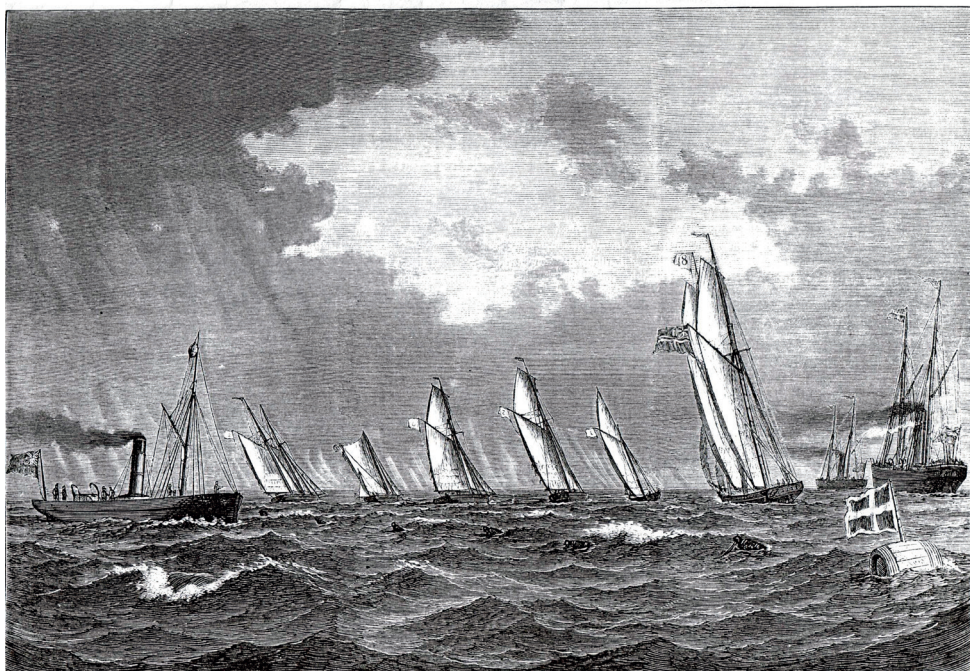
Resultatet blev *Caroline*. Båden var et resultat af Benzons stræben efter at gøre sine fartøjer hurtigere ved at reducere tømmerets tykkelse. Og med sin spinkle konstruktion, hurtighed og elegance vakte Caroline opmærksomhed overalt. Hun kom efterfølgende til at danne forbillede for de fleste af Benzons lystfartøjer, der var baserede på forholdstal fra Carolines konstruktion. Eggert C. Benzon blev en af sin tids mest kompetente og produktive skibsbyggere, og han søsatte ikke færre end 48 erhvervsfartøjer og 31 lystbåde.

Berømmelse i kapsejlads

Carolines historie er tæt knyttet sammen med lystsejladens allerførste år og begyndende organisering i Danmark. Hendes ejer var, som nævnt, konsul Christian B. Benzon, der var skibsbygmester Eggert C. Benzons storebror. Han opkaldte fartøjet efter sin hustru, Caroline Benzon. Brødrene Benzon var en aktiv del af den første generation af egentlige lystsejlere i Danmark. Og samme år som *Caroline* blev søsat, stod Christian B. Benzon og en kreds af fremtrædende sejlsportsentusiaster bag en stort anlagt kapsejlads ved Nyborg.

De tidligere danske kapsejladser havde først og fremmest haft til formål at styrke erhvervssejladsen, og deltagerne havde primært været brugsfartøjer, som for eksempel fiskerbåde. Da kapsejladsen i Nyborg fandt sted 2. juli 1866, var det den første kapsejlads udelukkende for lystbåde. I konkurrencen deltog i alt 22 fartøjer af meget forskellig størrelse og konstruktion. Om bord på *Caroline* befandt sig begge brødrene Benzon – og både bådens ejer og bygmester var dermed tilstede, da hun vandt en overlegen førsteplads.

Efter sejladsen blev der holdt en festmiddag i Nyborg, og ved denne lejlighed blev Dansk Forening for Lystsejlads (forgængeren for Kongelig Dansk Yachtklub) stiftet. Bestyrelsen bestod af arrangørerne af kapsejladsen – herunder *Carolines* ejer. Allerede måneden efter tog foreningen initiativ til endnu en sejlads. Den

Caroline vandt den første internationale kapsejls i Danmark ved Aarhus i 1866. Tegning: C. Baagøe. Illustreret Tidende 1866

fandt sted ved Aarhus 29. august 1866 og var den første internationale kapsejls i Danmark.

Sejlsadsen var et tilløbsstykke, og der var indsat ekstratog til og fra Aarhus. Efter sejren ved Nyborg blev *Caroline* modtaget som en berømt, og hendes ankomst vakte ifølge de lokale dagblade stor opmærksomhed:

”... da Fartøjerne som var bestemte til at deltage i Kapsejlsadsen, begyndte at ankomme, blev Publikums Opmærksomhed for vor Havn levende, og navnlig gjorde ”Caroline”s Ankomst Mandag Eftermiddag stor Virkning, idet selv for det mindre kyndige Øje, denne Lystkutters elegante og lette Former nødvendig maatte fremtræde som noget Ualmindeligt”.

Caroline levede til fulde op til publikums høje forventninger. Efter et tæt og dramatisk opløb mod den store norske skonnert Viking erobrede hun igen førstepladsen, og blev ved sejlsadsens afslutning ”... modtagen med vældige Hurraraab”.

Fra kapsejler til turbåd

Carolines berømmelse ved kapsejladserne i 1866 blev begyndelsen til bådens usædvanligt lange og begivenhedsrige tid som lystfartøj. Ved stormfloden i 1872 lå hun for anker ved Nykøbing og sank. Hun blev imidlertid bjærget og solgt til grosserer Harald Fritche. Han var bestyrelsesmedlem i Dansk Forening for Lystsejladss og deltog efterfølgende i en række kapsejladser med *Caroline*. I 1889 blev båden overtaget af W.E. Goschen, der var legationssekretær ved den engelske ambassade i København, hvorefter hun en årrække sejlede under engelsk flag.

Carolines dage som kapsejler var dog ved at være talte, og hun blev efterhånden overhalet af yngre og mere moderne både. Men hendes tid som lystbåd var langt fra forbi, og da grev Adam Knuth til Liliendal i 1892 købte båden, startede en ny og fornøjelig æra, hvor båden primært blev anvendt til udflugter med familie og venner.

Da politikerken og forstanderen på Rødkilde Højskole, Frede Bojsen, i 1898 købte *Caroline*, kulminerede hendes tid som turbåd. Fra disse år findes en perlerække af fotos, hvor festklædte damer med store hatte og lange kjoler og herrer med bowlerhatter

Kapsejladserne var forbeholdt mænd, men på udflugterne kom damerne med.

Foto: Møns Museum

og cigarer udgør det faste klientel på *Caroline*. Fotografierne emmer af fest, latter, sommer og sejlerglæde.

I 1907 overtog grosserer Seneca Andersen båden og ændrede dens navn til Cardinal. Allerede året efter forliste den imidlertid på Halsskov Rev, hvorefter den blev solgt på en strandingsauktion. Båden blev da istandsat for sidste gang og sejlede herefter en årrække som stenfiskerfartøj, indtil den i 1917 blev ophugget.

100 år efter at E.C. Benzons gamle kapsejler blev ophugget, begyndte arbejdet med at bygge en kopi af *Caroline* for alvor at tage fart. Foreningen Carolines Venners dedikerede arbejde blev belønnet med en række fondsdonationer, og i skrivende stund er bådens dæk netop blevet færdiggjort på Hobro Værft. Alt tyder nu på, at der igen skal være fest på Hobro Havn, da det forventes, at den nye Caroline kan løbe af stablen i efteråret 2018. Og så må det vist være på sin plads med endnu en omgang ”vældige hurraråb”.

Caroline ved åbningen af Ulfshaleløbet ved Møn i 1904. Foto: Møns Museum

I bogen ”Skibsbygmester E.C. Benzon og hans skibe” (2005) kan man læse mere om *Caroline*. Bogen er skrevet af Asger Nørlund Christensen, der er ph.d.-stipendiat ved Syddansk Universitet og formand for Foreningen Carolines Venner.